

MATINJA GOSPODINJA

LETO 1930 — STEVILKA 7.

Mati.

(Govor g. pomožnega škofa dr. Gregorja Rožmana na proslavi materinskega dne 25. marca 1930.)

Duhoviti Chesterton pripoveduje, da je vsakokrat v zadregi, kadar bi moral radoznalim vprašalcem odgovoriti, zakaj da je prestopil v katoliško Cerkev. V zadrego pa ne pride zaradi tega, ker razlogov nima, pač pa, ker jih je toliko in vsak za se že odločilen, da res ne ve, katerega bi povedal in radovednejšem razložil. Kar je samoposebi umljivo, to je vedno najtežje utemeljevati.

V slični zadregi je, kdor hoče govoriti v proslavo krščanske matere. Razlogov je preveč — svet jih je poln in srca. V sleherni duši so, saj smo vsi materini! Kje začetni jemati od tega bogastva? Taki smo, da radi prevelike množine razlogov materam ne damo časti, zahvale, ki jim gre kakor nikomur drugemu. Samo tedaj se morda zavemo, kako smo svojo otroško dolžnost zanemarjali, ko se materino oko zapre za vedno, ko njeno srce zastane, nemara nad otroško brezčutnostjo bridko začudeno — če bi se mati nad to vsakdanjo izkušnjo sploh začuditi mogla.

Ker smo taki — zato je materinski dan potreben nam, da nas kot krepak klicaj v enoličnih vrstah dnevnega branja opozori na našo dolžnost, da se v brzem teku vsakdanjosti vsaj za dolžino pomišljaja spomnimo svojih mater. Svojih da, teh najprej, pa tudi onih mater, ki ne najdejo srca, ki bi jih ljubilo, kakor da otrokom, ki so jih vodile, niso dala tudi srca.

Pa še materam samim je ta dan potreben za opomin, da se zamislijo v lepoto svojega poklica, da se jim samim pokaže v vsej svetlobi, bremenena pa in bolesti materinstva stopijo v ozadje.

Ta dvojni namen ima naš materinski dan. — A kdo bi mogel vredno govcriti o materah, dostojno opevati jih in primerno jasno, določno in resnično naslikati pomen matere in ji odkazati pravilno stališče v človeški družbi? Kdo?

Morda mati sama? Ne vem, kako globoko prodre mati sama v skrivnosti svojega materinstva. Mnogokrat se ji godi kakor človeku, ki v žarišču zlate luči stoji, a radi premočne svetlobe ničesar ne vidi.

Morda tisti, ki bi do dna doumel skrivnost najsvetejše Matere, ki je vprav zaradi svoje svetosti in deviške čistosti najbolj tudi mati; a kdo je tak, ki bi umel vso sladkost in vso bridkost Marijinega materinstva; kdo, ki bi mogel doživeti ž njo srečni Nazarel in mukepolno Golgato?

Kdor bi hotel o materinstvu govcriti vredno in izkopati vso čudovito skrivnost njeno — temu bi moral Bog Stvarnik sam dovoliti pogled v svojo lastno skrivnostno sveto delavnico, pokazati mu božjo idejo materinstva, po kateri je mater ustvaril in oblikoval, vzor, katerega človeška mati nobena v vsej popolnosti doumeti in doseči ne more.

Kakor očetovstvo izhaja iz Boga. Očeta in se po njem imenuje, tako ožarja Stvarnik tudi materinstvo z nadnaravno lučjo. Nekaj svetega je materinstvo, ker je dar vsemogočnosti

božje; sveto je, kar je skrivnostna delavnica Stvarnikova; sveto je, kar je »srce občestva človeškega, pričakovanje nebes in vrata v večnost« (Joh. Janssen). Slabo uslugo stori materam, kdor njihovo vlogo iztrga iz nadnaravnosti in jo postavi zgolj na naravna zemlja tla. Žar lepote in svetosti jim je strgal z glave, in jih poniža v tem, kar je krščanski materi najbolj v čast.

Krščanska mati — nihče ne bo pisal zgodovine njenih zaslug, ker jih nihče opisati ne more. Skof Ketteler je trdil: »Največja dobrota, ki jo more Bog človeku v naravnem oziru podeliti, je brez dvoma dar resnično krščanske matere.« »Krščanska mati je med vsemi božjimi darovi največji.«

Krščanska mati — največji dar božji: s tem je vse povedano, izražen ves pomen, ves blagoslov, ki ga mati more prinesiti družini in človeštvu. — Kdor je v svoji materi mogel gledati utelešenje in dejansko uresničitev evangeljskih kreposti, ta je videl krščanstvo v taki obliki in luči, da ga nikdar pozabiti ne more. Ta luč, ta slika krščanske matere bi ga potegnila iz najglobljšega brezdna propalosti. Kdor je užival mir, Kristusov mir ob dobri krščanski materi, temu hrepenenje po božjem miru nikdar več ne zamre. Če ga zgubi, ne bo mogel živeti brez njega; pripravljen bo vse žrtvovati, da najde zopet mir, kakor ga je užival ob topli ljubezni matere.

Ljubezen je značilna in bistvena lastnost vsake matere; ljubezen od Boga ji v srce vsajena, ki tem globlje korenine požene, čim več se ji s trpljenjem priliva. Ljubezen — pravijo — slepi. Prava ljubezen krščanske matere, ki je razsvetljena po verskih resnicah, ki kažejo jasno na zadnji večni cilj, ta ljubezen materino oko zbistri, da vidi in opazi takoj vse nevarnosti družine, vse stiske in skrbi svojih otrok. — Ta ljubezen materi roko utrdi, da z delom za svoje ne preneha, dokler se v smrti ne odpočije. Ta ljubezen materi sree ojači, da ji ne poče od smrtne boli tudi tedaj

ne, kadar ji nehvaležnost otrok strupene bridkosti natoči. Ta ljubezen materi uho zostri, da vsak tajen vzdih otrokov čuje, da vsako mučno skrb otrokovo razume. Ta ljubezen mater za mater naredi; brez nje bi mati ne bila, pa naj bi dala deseterim otrokom življenje.

Vir take materinske ljubezni je v Bogu. V Stvarniku, čigar ljubezni izliv je vsa lepota in bogastvo stvarstva. V Sinu božjem, ki nam je v trpljenju ljubezen dokazal in s smrtjo jo v mrzlih srcih užgal. Posebnost te božje ljubezni je ta, da je tem močnejša, tem globlja in toplejša, na čim večje število otrok se razdeli. **K a k o r s o l n c e j e.** Več ko imaš oken v stanovanju, tem več solnca dobiš. Žarki njegovi se ne razdele in v delitvi oslabe, temveč se pomnože, čim večji krog obsevajo. Materi so torej otroci pomnoževalji ljubezni, s tem pa tudi veselja, bogastva — ne tvarnega, pač pa duševnega, vrednost življenja njenega je tolikokratna, kolikor ima otrok. Ko daje ljubezen otrokom, si jo v sebi podvoji. V vsakem svojem otroku na novo živi — in čim večkrat ji Stvarnik to življenje pomnoži, tem bogatejša je, srečnejša in to vključno pomnoženim skrbem. V tem vidim najčudovitejšo skrivnost materinstva. Blagor materi, ki v sebi duh časa toliko prežene, da jasno vidi to resnico pred seboj — tedaj ji postane materinstvo vir nepoznane sreče; sreče, ki iz duše ne izgine tudi ne, kadar kot Mater dolorosa pod križem sedi z mrtvim sinom v naročju.

Otrok, iz matere rojen, materini ljubezni izročeni, je namenjen za večno življenje. Duša, od Boga enkrat ustvarjena, ne izgine, ne umrje, ne pade nikder več v nič nazaj, živi in živeča bo. Ne materi v breme, ne za težko pezo življenja ni otrok namenjen, za večno, neminljivo življenje, za dan, ki zatona ne pozna. — **M a t i p a j e s v e č e n i c a,** kateri je Bog to lučko, otroško dušico, izročil, da jo varuje, da ji odpira razumevanje vsega, kar je božjega, da čudeči se dušici prva

pokaže veliki, blaženi cilj v Bogu, kamor mora hiteti in leteti. Kakšna velika in sveta naloga! O matere, čuvajte božje lučke, otroške dušice, ki so Vašim ljubečim in varnim rokam izročene. Oj, kako vas občudujejo angelci božji, ko nesite čudo neumrljive duše v svojem naročju; kako bi Vam zavidali, če bi bili zavisti zmožni, sveti posel, ki je sicer le angelom varuhom dodeljen. In pa, kako mogočne, skrbne, ljubeznive zaveznike imate vprav v angelih božjih. Dajte se jih posluževati.

Otroške duše, ki jih je mati rada prejela iz božjih rok, kakor in kolikor jih ji je Stvarnik določil, ki se jih ni branila, ker ni zrla v njih v prvi vrsti nezaželenih bremen, ampak dragocene darove, od Vsesvetega ji izročene — te otroške duše so zvezde na materinem nebesu, ki ji ljubko migljajo in prijazno svetijo v nočeh, ki legajo na njeno dušo, so biseri in demanti v njeni kroni, katero ji bo poklonil Gospod, kateremu nihče zastoj ne služi, najmanj pa mati, ki neguje najdražje, kar je Bog v vsemogočni ljubezni ustvaril, v najpožrtvovalnejši ljubezni odkupil in odrešil — duše človeške.

Koliko je vsakdo izmed nas torej svoji materi dolžan? V sto letih ji ljubezni v polni meri ne vrneš! Vračajmo ji po Njej, ki je najvišji vzor mater in devic. Vsakokrat, ko se nam iz srca dvigne pozdrav: Zdrava Marija, naj ena misel odleti k materam našim, k vsem, sedanjim in bodočim, da vzorna slika krščanske matere med našim narodom ne obledi, da svojega najdražjega zaklada ne zgubi, temveč da bo vreden največjega božjega daru — krščanskih mater!

Sadite več graha.

Grah prištevamo k najfinejši in razmeroma najzgodnejši spomladanski in poletni zelenjadi. Čudno, da ga po kmetih tako malo upoštevajo, dasi bi ga lahko pridelovali za dom in še za prodaj, ker na kmetih ni tako tesna za prostor, kakor po

majhnih mestnih vrtovih. Grah pa raste tudi med drugimi poljskimi rastlinami, zlasti med krompirjem, kjer ne potrebuje nikake opore. Posebno dobro se pridelovanje graha izplača v okolici mest in večjih obrtnih krajev, kjer se na trgu vedno lahko dobro proda.

Grah je skromna rastlina, ki uspeva povsod, kjer raste druga zelenjad. Za svež gnoj ne mara, ampak posebno mu prija od prejšnjega leta zagnojeno zemljišče. Za zeljem in drugimi kapnicami se posebno dobro obnese. Ker potrebuje mnogo kalija, je zelo hvaležen, ako mu pognojimo s kalijevo soljo ali kajnitom. Če pa teh dveh gnojil ni pri rokah, zadostuje tudi pepel, ki ga pred setvijo podkopljemo in dobro zmešajmo z zemljo. Če zemlji manjka fosforove kisline, bi bilo zelo koristno, ko bi pognojili tudi s superfosfatom. Najmanj potrebuje grah dušika, ker ga pozneje, ko nekoliko odraste, sprejema iz graha.

Za mraz je grah neobčutljiv. Na Goriškem ga sejejo že v jeseni in se navadno mlade rastline prav dobro drže čez zimo. Pri nas pa sejemo prvi grah marca in začetek aprila meseca, potem pa še večkrat aprila in maja. Poznejše poletne setve se ne obnesejo, ker grah ne mara za vročino. Ta rastlina jako ljubi zračno in solnčno lego. Zato ga sejemo vedno na odprte solnčne grede ali njive.

Nizkega graha, ki ne potrebuje nikake opore, sadimo na navadno gredico, ki je en meter 20 centimetrov široka, štiri do pet vrst. Višji grah pa, ki ga moramo opreti z vejami, moramo pa saditi le v dveh vrstah, ki ste nekako do pol metra vsaksebi. Vrsti naj bi tekli od severa proti jugu, da imate obe solnce. Grah sejmo globoko! Ob napeti vrviči naredimo z motiko do 8 cm globok jarek. Na dno jarka polagamo potem zrno poleg zrna po kaka dva centimetra vsaksebi. Jarke potem z

grabljami zasujemo in zemljo nekoliko pritisnemo, da se oprime semena. Po njihvah sade grah v grmičih. Takoj, ko dobro vzkali, ga okopljimo in malo prisujemo. Visoke sorte moramo tudi kmalu opreti z vejami. Jako pripravno v to svrhu so pahljastasto razvite bukove veje. Mlademu grahu so zelo nevarni vrabci. Komaj pogledajo kali iz zemlje, pa jih že vlečejo ven in tako uničijo včasih ves prvi nasad. Ako napnemo nad gredicami črnih niti, ostrašimo škodljivca, da se ne upa blizu. Ko rastlinice le nekoliko odrastejo, imajo mir pred vrabci. Tudi polži včasih prav občutno objedo grah. Treba jih ob jutrih pobirati in pokončati.

Grah je jako mnogo sort. Vobče razlikujemo **sladkorni grah**, ki ga uživamo, dokler je mlad, v stročju, **okroglozrnati** in **oglatozrnati grah**, od katerih dveh sort jemo samo zrnje, ko je popolnoma v strokih. Luščine niso užitne. Dobre sorte **sladkornega graha** so: **najzgodnejši nizki** (35 cm visok), **sabljač** (do 1.50 m visok), **okroglozrnati grah: zelenika** (20 cm visok), **Ziemanov najzgodnejši** (60—70 cm visok), **kljunač** (pozni grah 1.30 m visok). **Oglatozrnati grah: čudež ameriški** (20 cm visok), **cenzor** (80 cm visok), **telefon** (1.30 m visok). Razen teh je dobiti v semenskih trgovinah mnogo drugih sort, ki so izvečine vse dobre. Kjer je težko za vejevje, sadimo nizke sorte. Kdor pa lahko dobi primerno vejeve za oporo, naj pa rajši pride luje visoke sorte, ker več vržejo. Od dneva setve, pa do dneva, ko je grah goden za trganje, mine 6—8 tednov.

Kuhinja.

Makaroni s pljučami. Skuhaj v zavreli slani vodi $\frac{1}{4}$ kg na majhne kosce zlomljenih makaronov. Posebej pa napravi bešamelj, deni v kozo za drobno jajce sirovega masla, ko se segreje prideni eno pičlo žlico moke in nekajkrat premešaj, nato prilij zajemalko

mleka in mešaj, da se nekoliko zgosti. Ko se ta bešamelj ohladi, mu primešaj 1 rumenjaka, velik ščep popra, odcejene makarone in pripravljena pljuča vse skupaj zmešaj, stresi v dobro pomazano kozo in speci. Pečeno postavi s solato ali s kislim zeljem na mizo. Pljuča pa takole pripravi: Pljuča telečja, svinjska, koštrunova ali goveja ($\frac{1}{4}$ kg) skuhaj do mehkega. Kuhana zreži na rezance ter jih duši v kozi, v kateri si razgrela 1 žlico masti in zarumenila eno žlico drobno zrezane čebule in zelenega peteršilja.

Slanik s krompirjem. Slanika olup, podolgem prereži, odstrani mu glave in koščice ter ga položi v skledo, prilij vode, da je slanik pokrit, nato prideni pol žličice jedilne sode ter ga pusti v tej vodi 4 ure. Nato vodo odlij in pri zopet svežo, v kateri pusti slanika 6 do 12 ur. Namaži kozo s sirovim maslom ali mastjo in nareži v koze na listke narezan kuhan krompir prst visoko, vrhu krompirja eno v trdo kuhano in na listke zrezano jajce, nato prideni polovico osnaženega in na majhne kosce zrezanega slanika, nanj zopet krompir. Nato zmešaj 2 do 4 žlice kisle smetane, 1 rumenjaka in 1 celo jajce ter polij po krompirju, potresi še z žlico krušnih drobtin in po vrhu vsega polij še 1 žlico razpuščenega sirovega masla.

Rezanci narastek. Napravi teste iz jajca, moke in žlice vode. Razvaljaj in osušene zreži na drobne rezance. Zavri pol litra mleka in zakuhaj vanj rezance, katerim prideni prav malo soli. Nato zmešaj 2 do 3 žlice mezge z 1 žlico sladkorja in 2 žlici orehov. Prideni sneg dveh beljakov, vse narahlo zmešaj in nadevaj to mešanje po rezancih, ki si jih kuhane naložila v pomazano skledo ter postavi rezance v pečico, da se nekoliko zarumene.

Mrzla jajčna omaka. Pretlači skozi sito dva kuhana rumenjaka s polovico zemlje, ki si jo prej namočila v kisu od kislj kumaric, prideni 3 do 4 žlice olja, velik ščep popra in vse skupaj zmešaj, nekoliko osoli ter postavi s

kuhanim, odcejenim, še gorkim fižolom ali zraven mrzlega kuhanega mesa na mizo.

Sladka repa z mliekom. Olupi in narkhljaj repo, deni jo v lonec in nalij toliko vode, da je repa pokrita, prideni ji velik ščep kumne in primerno osoli. Ko je repa kuhana, jo odcedi in dobro stlači. Posebej v lončku pa zmešaj eno žličico moke, s pol litra mrzlega mleka in prav dobro zmešaj, vlij to mleko v repo ter pusti, da repa v mleku dobro prevre. To repo postavi kot prikuho k mesu ali s krompirjevim pirejem na mizo.

Cenena torta. Stresi na desko 30 dekagramov moke, napravi v sredi jamicico in ubij vanjo eno jajce, prideni 4 žlice mrzlega mleka, 8 dkg sladkorja, 5 dkg mrzlih mastnih sesekljanih ocvirkov, 2 dkg zmljetih lešnikov ali orehov, za noževno špico cimeta, žličico limoninih olupkov, par zrn soli in pol pecilnega praška. Iz vsega tega napravi testo, razvaljaj za pol prsta na debelo, odreži s trtnim obodom in deni kolobar testa v tortni model, pomazi ga po vrhu z marmelado. Potem zvaljaj z rokami iz testa, ki ti je ostalo, kakor mazinec debele palice in jih položi v obliki mreže na namazano torto; rob obmeji tudi s testom, in sicer ga zvaljaj v palčice kakor za mrežo ter zvij dve palčici skupaj. Torto peči počasi v srednje vroči pečici. Pečeno postavi gorko ali mrzlo, potreseno s sladkorjem na mizo. M. R.

Dr. Fr. P. v. c.

O jetiki.

Kaj pa je z **d e b e l o** jetiko? Ali tudi takšna pokora postoja na svetu? Seveda, in ne prav redko. Mogoče je temu povod že prirojeno telesno nagnjenje za odebelitev. Zdi se mi pa verjetneje, da jetično okuženje in bolenje sili tolsčne celice, da zbirajo in kopičijo več sala.

Katere jetike so **debele**?

1. Nekatero milejše oblike tuberkuloze bezgavk (torej početna obolenja, sireča se iz prvih kužnih ognjišč

po mezgovnicah in žilah). Tudi je mogoče, da se ena ali druga žleza pod kožo ognoji; gnoječe se bezgavke pomenijo, da je telo že malo bolj ogroženo, zato je ono pri gnojnih žlezah raje suho ko debelo.

2. Debeli so večkrat oni bolenci, ki so prestali mokro vnetje prsne oziroma ključne mreže. Voda (eksudat) je bil posrkan v telo ali z iglo odstranjen na ven, prsna in pljučna mreža sta se zarasli, bolnik se je popravil, postal obilen; drugih težav ne čuti razen kakšnih zbudljajev ali trganja ob spremembi vremena, in sicer odnot, kjer je bila svojčas tekočina, eksudat v prsah.

3. Pripeti se, da se izpod takšne mrenske zarastline včasih prično razvijati novi drobni tuberkuli, ki znabiti tudi razpadejo v kavernice. Vendar so bolenci še vedno lahko debeli, čeprav malo kašljajo in čutijo nekaj bolečin.

4. Tudi bolniki s skrito, prtajeno kaverno so lahko debeli. Prestali so nekakšno influenco (dejansko napad hitre jetike), se nato popravili; kdo bi mislil, da je v tem kratkem času nastala kakšna kaverna, luknja v pljučih? In vendar se ona skriva v njih; lepo zaokrožena, kot bi jo izrezal iz ilovice. V nji se skrivajo kužne kalii, ki lahko v istih pljučih ali pa v pljučih drugih ljudi priključijo v življenje nove tuberkule. Ljudje s prtajeno kaverno sredi zdrave pljučne tkanine, so prav radi precej debeli. Za svojo kaverno navadno niti ne vedo.

5. Mogoče pa je, da v ravnokar opisanem slučaju do kaverne ni prišlo, temveč bolno mesto se je brazgotinasto prerastlo. Bolenci se potem zopet brž popravijo, celo odebele. Ostanje pa kajkrat bolj fine, nežne kože, dokaz in svarilo, da se napad jetike ot priliki spet lahko ponovi (n. pr. ot **prehladu** na izletu, pri kopanju, hoji na hrabe). To so **debele** jetike.

Ničesar ne stori moči tako močne, kakor pravica.

Temeljito pospravljanje stanovanja.

Temeljito pospravljanje stanovanja, kakršnega smo bili vajeni dosedaj, posebno še pred prazniki, mora izginiti iz dobrega gospodinjstva. Vsi družinski člani se ga boje, ni to ne brez vzroka; saj stoji takrat skozi več dni na glavi vsa hiša — prekucnjen je ves hišni in delavni red. Najsi bo že mož ali otroci, vsi so izgnani iz svojih prostorov v stanovanju in iščejo drugod — izven doma miru in udobnosti.

In uspehi tega pospravljanja niso nikoli tolikšni, da bi se izplačala ta »dirindaj«. Če se bomo ravnali po podanih navodilih za sodobno gospodinjstvo, tedaj bo temeljito snaženje v bodoče gotovo manjšega obsega in lažje izvedljivo kot do sedaj. **Ako pa imajo stanovanje opremljeno tako, da ni nobenih koticov, katerih ne bi mogli doseči pri vsakdanjem pospravljanju in če si dobro razporedimo, tedaj lahko rečemo, da tako zvanega temeljitega snaženja sploh treba ni.** Ker pa opreme stanovanj, pa tudi hišnih navad ne moremo izpremeniti kar čez noč, bo še vendar potrebno, da stanovanje tu in tam temeljiteje počedimo.

Pravi namen temeljitega pospravljanja pa je, da dobro osnažimo vse tisto, česar ne zadenemo vsak dan. Pri tem mislimo predvsem na stene, strop ter pohištvo zunaj in znotraj. Važno je to že iz zdravstvenih ozirov, ker tako vsaj včasih odstranimo res ves prah in nesnažo iz hiše, obenem pa opazimo pri tem delu tudi poškodbe, ki jih sicer ne bi videli in jih, dokler so še majhne, lahko z neznatnimi stroški in trudom popravimo.

Dobro je, če opravimo nekatera, tu sem spadajoča dela že prejšnji dan. Raz stene poberimo slike, istotako zavese z oken, katere pa takoj namočimo in operimo, da jih po končanem pospravljanju že lahko obesimo nazaj in spravimo hišo v stari

red. Drugi dan pa najprvo znesemo iz sobe vse, kar je sploh z majhnim naporom odstraniti mogoče in le zelo težke predmete, kakršnih pa imejmo malo ali bolje nič, pustimo v sobi. Zrinemo jih na sredo, da so stene proste in da moremo lahko do njih. Nato odpremo okna, potem pa se lotimo stropa in sten. Omelo z dolgim ročajem ovijemo z veliko, le malo vlažno krpo in potezajmo z njim po stropu v raznih črtah od onega konca do drugega. Med tem ovito krpo večkrat menjajmo ali izplaknimo, kajti le na ta način prah res odstranimo. Ko smo očedili strop, se lotimo sten na isti način in potezamo z omelom od zgoraj navzdol.

Ko smo osnažili prahu strop in stene, pride na vrsto peč. Železno samo zbršimo in po potrebi namažimo z grafitom, lončeno pa kar umijmo z lugom. Za tem umijmo vrata in oboje pri oknih z milnico ali otrobovo vodo, ter osnažimo še šipe in kljuke. Končno pride na vrsto pohištvo. Politirano pohištvo osnažimo in osvežimo, če ga zdrgnemo z zmesjo petroleja in olja in se pri tem poslužujemo volnene krpe. Pohištvo pa, ki je poobarvano z oljnato barvo, umijmo. Predmete, ki smo jih znesli ven iz stanovanja, tudi tamkaj osnažimo. Končno poribajmo še tla, in ko se posuše, postavimo vsako reč na svoj prejšnji prostor nazaj.

Pri temeljitem pospravljanju imamo najlepšo priliko, da skrbno pregledamo vsebino omar, predalov in polic ter da uničimo vse tisto, kar je brez prave vrednosti, kot stara pisma, papirje, ki so že izgubili svojo vrednost in razno drugo navlakko, ki se nabere po predalih in policah tekom leta. S tem pridobimo mnogo dragocenega prostora in spravimo ostalo v resničen, vzoren red. Temeljito snaženje je posebno važno sedaj na pomlad, ker se pozimi stanovanja posebno močno zamažejo.

3: a : n : a : š : e : m : a : l : e :

Sedem krokarjev.

(Grimmova pravljica.)

Živela sta oče in mati, ki sta imela sedem sinov, pa nobene hčerke, četudi sta si jo zelo želela. Kmalu pa se jima je želja izpolnila: dobila sta hčerko, ki pa je bila ol rojstvu tako slabotna, da jo je bilo treba prav hitro krstiti. Ker pa ni bilo doma niti kapljice vode, je oče poslal enega izmed sinov po vodo k studencu. Ostalih šest je teklo ž njim in vsak je hotel prvi vodo zajeti. Prerivali so se pri studencu, da jim je vrč padel v vodo. Kar obstali so in gledali, kaj naj zdaj; nobeden si ni upal domov. Doma pa jih je oče težko čakal in si je mislil, da so se pri igri zakasnili. Skrbelo ga je vedno bolj, če mu umre hčerka brez krsta. In ker dečkov le ni bilo domov, se je razjezil in zaklical: »Naj se dečki izpremene v krokarje!« Komaj pa je to izrekel, je slišal v zraku frfotanje in videl sedmero kot oglje črnih krokarjev leteti proti gozdu.

Starši, ki so se tako hudo zarekli, niso mogli besede nazaj vzeti, četudi jim je bilo silno hudo zaradi izgube vseh sedmih sinov. Nekoliko so se tolažili s hčerko, ki ni umrla, ampak je prišla k moči in se je prav lepo razvijala in vsak dan postajala lepše dekletce. Dolgo časa niti vedela ni, da je kdaj brate imela, ker starši niso nikoli govorili o njih. Nekega dne pa je slišala, ko so se ljudje pogovarjali, da je deklica pač lepa, toda kriva je nesreče svojih bratov. Tedaj je vprašala, če je imela kaj bratov in starši niso mogli dalje molčati in so ji povedali vse. Deklici pa se je vsak dan bolj oglašala vest, da je kriva nesreče svojih bratov in je sklenila, da jih reši. Ni imela miru ne po dnevi ne po noči in se je nekega dne skrivaj odpravila od doma, da gre po svetu, iskat svoje brate, naj velja, kar hoče. Ničesar ni vzela s seboj kakor zlat pr-

stan v spomin na starše, hlebec kruha, ko bo lačna, vrč za vodo, ko bo žejna, in stolček, da se bo nanj vsedla, ko bo trudna.

Šla je in hodila dalje in dalje, naprej in naprej do konca sveta. Pa je prišla do solnca, ki je strahovito žgalo in peklo in vsakega otroka požrlo. Zato je stekla k mesecu, ki pa je bil bled in mrzel in je grdo gledal. Ko je opazil deklico, je zagodrnjal: »Voham, voham, človeško meso.« Zato je deklica tekla stran in pribežala k zvezdicam, ki so jo pa prijazno sprejele. Zvezda danica je prišla k deklici in ji je dala krivo koščico, rekoč: »Tu imaš ključ do steklene gore, v kateri so tvoji bratje.«

Deklica vzame koščico, jo skrbno zavije v rutico in gre zopet naprej. Hodila je toliko časa, da je prišla do steklene gore. Vrata v goro pa so bila zaklenjena. Ko pa je začela odvijati rutico, je opazila, da je izgubila dragoceno koščico, ki ji jo je danica dala za ključ k vratom steklene gore. Kaj naj stori? Kako naj reši svoje brate? Deklica ne pomišlja dolgo, vzame nož in odreže mezinček s svoje roke, ga vtakne v ključavnico in srečno odpre vrata.

Ko pa pride v goro, ji pristopica naproti palček in jo vpraša: »Deklica, koga iščeš?«

»Svoje brate, krokarje.«

»Gospodje krokarji so odšli po opravkih, pa, če jih hočeš počakati, da se vrnejo, le vstopi!«

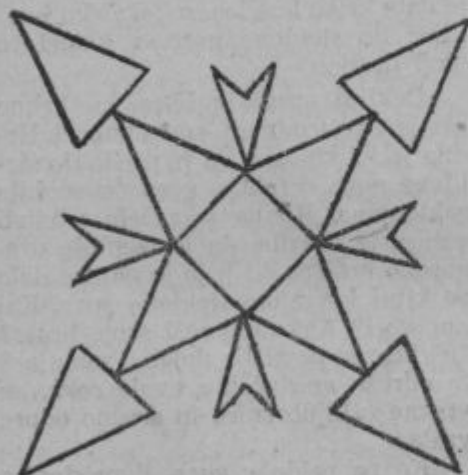
Deklica je vstopila. Palček pa je začel pripravljati mizo za kosilo. Prinesel je sedem krožnikov in sedem kozarcev, z jedjo in pijačo. Z vsakega krožnika pa je deklica vzela drobtinico in iz vsakega kozarca je popila požirek. V zadnji kozarček pa je spustila prstan, ki ga je prinesla z doma.

Naenkrat pa je zaslišala v zraku frfotanje in žalostno kričanje. Palček

pa je rekel: »To so gospodje krokarji.« In že so bili tu.

Ko pa so hoteli jesti in piti, so drug za drugim vpraševali: »Kdo je z mojega krožnika jedel, kdo je iz mojega kozarca pil? To so bila človeška usta.« Ko pa je sedmi krokar popil do dna, se je zatrkljal in odšel iz njega. Takoj ga je spoznal in rekel: »Bog daj, da pride naša sестrica, potem smo rešeni!« Ko pa je sестrica, ki je stala za vrati, to slišala, je stopila k mizi in hipoma so se krokarji spremenili v mladeniče. Pristrčno so se pozdravili s sestro in veselo odpotovali domov k staršem.

Kdo zloži to sliko

v kvadrat (enakostrani štirikot)? Trije rešilci bodo izžrebani in bo vsak dobil knjigo s slikami: Storžek in njegovo burkasto življenje. Pošljite hitro, bomo videli, kdo je najbolj prebrisan.

Kaj naj se igramo.

Bratec, kdo trka?

Igralci sede v krogu. Dva od njih, z zavezanimi očmi, sedita, s hrbtoma naslonjena, sredi kroga. — Igralci v krogu po vrsti potrkajo zdaj enemu, zdaj drugemu onih dveh v sredi na

ramo, z vprašanjem: »Bratec, kdo trka?« Ta mora uganiti. Če se mu posreči, mora oni, ki ga je uganil, na njegovo mesto. Izpraševanje in uganjanje pa mora iti lepo po vrsti, da pridejo tako pri enem, kakor pri drugem čimprej vsi igralci na vrsto.

Za smeh.

Na pečeno kokoš je mislil. . Učitelj: »Gregec, po čem lahko presodimo starost kokoši?« — Gregec: »Po zobeh, gospod učitelj.« — Učitelj: »Butec! Saj kokoš nima zob.« — Gregec: »Seveda jih nima. Toda mi jih imamo, gospod učitelj.«

*

Umazane roke. Mati Maruša vpraša dekle Ančko: »Ančka, ali si se umila roke, preden si zamesila kruh?« Dekla Ančka: »Čemu, mati? Saj pečemo črn kruh!«

*

Kaj je Tinčkov oče. Učitelj: »Tinček, kaj je tvoj oče?« — Tinček: »Gospod učitelj, on je mrtev.« — Učitelj: »Dobro, dobro, toda kaj je bil prej, ko še ni bil mrtev?« — Tinček: »Prej je bil pa živ!«

*

Drugače je prav fletno... Mihec gre prvokrat v šolo. Ko se vrne domov, ga oče pobara: »No, Mihec, kako se ti dopade v šoli?« Mihec: »O, prav fletno je; samo tisti sitni možic pred tablo mi nič kaj ni všeč...«

*

Če je mama tako trudna... Janezek boječe prikoraca v sobo, kjer leži njegova mama na postelji in jo vpraša: »Ali si bolna, mama?« — Mama: »Ni sem, Janezek, samo tako trudna sem, veš, da še rok ne morem dvigniti.« — Janezek (se globoko oddahne): »No, potem ti pa lahko povem, da sem polizal vso marmelado v shrambi...«

*

»Ponoči ne morem spati.« »Kaj pa ti je?« »Sem nočni čuvaj.«